

Vintern 1787 – Blästad magasin

Joakim Johansson

Att Blästad magasin, som tillhör Landeryds hembygdsförening, har en spännande historia kanske du redan känner till.

Nu har vi fått lite mer "kött på benen" om magasinets historia med hjälp av dendrokronologi.

Men samtidigt blir frågorna fler och fler. Mer om detta straxt.

Men först för de nya medlemmarna i vår förening, börjar jag med en redogörelse över magasinet som vi restaurerade under 2008.

Undertecknad och medlemmen Torolf Nilzén på Blästad gård har lagt stort intresse i att finna ut byggnadens historia.

Magasinet

År 2007 fick föreningen ett erbjudande att överta Blästad magasin som ligger invid Vistvägen.

Magasinet hade sedan 1990 tillhört en bostadsrättsförening på Gryningsgatan.

Den ståtliga, tre våningar höga, timrade byggnaden, med rejäl stenfot och potatiskällare inunder var från början spannmålsmagasin vid Blästad gård.

Magasinet har stått på platsen sannolikt sedan de första åren på 1800-

talet. Det finns markerat på en karta över Blästad från 1818.

Byggnaden har en intressant historia eftersom den är flyttad till Blästad.

Sägnen och berättelser om magasinet gör gällande att det ursprungligen är halva mangårdsbyggnaden från Kassingstorp [Kasingstorp] gård i Grebo socken.

Husets detaljer tillsammans med studier av den stengrund som finns vid Kassingstorp i Grebo samt berättelsernas samstämmighet om flyttning från Kassingstorp till Blästad påvisar att det med största sannolikhet stämmer.

Magasinet är brädfodrat utvändigt, men invändigt syns igensatta fönsterhåll. Mellan-väggar med dörröppningar visar en rumsindelning som, tillsammans med urtag för en tidigare murstock, stärker ursprunget som bostadshus. Profilhuvade takbjälkar och målade bräder är också detaljer som inte hör hemma i ett magasin.

Dendrokronologi

I höstas lät hembygdsföreningen utföra en dendrokronologisk undersökning av magasinets timmerstockar.

Dendrokronologi är en metod att datera trä med hjälp av årsringarna.

Gunnar Peterson från Vikbolandet borrade fem prov på olika ställen i byggnaden. Med hjälp av ett hålborr togs borkärnor på ställen där det gick att finna en kant på stocken som har yttersta

årsringen under barken kvar, alltså en sida av stocken som inte bearbetats av yxa. Proven skickades sedan till dendrokronologen Alf Braathen i Göteborg.

Svaren lät inte vänta på sig så länge. Tre av de fem resultaten visar att de fällts vid samma tid, år 1787. Ett prov visade 1762 och det sista 1782. Det sistnämnda kan bero på att yttersta årsringarna inte kommit med.

Eftersom fyra av proven visar en samstämmighet så kan provet från 1762 möjligen ha blivit taget från en bearbetad sida på stocken.

För att kontrollera detta borde ytterligare prov utföras. Av dateringen kan vi tolka att byggnaden med stor sannolikt uppfördes 1788.

Borrkärnan som hade flest antal årsringar, 170 stycken, visade år 1613 som innersta årsring på provet.

Takkonstruktionen med brutet tak stämmer in på den tidsperioden och urtag i takstolarna för skorsten visar att även takmaterialet är medflyttat.

Varför flytt?

Det kan vid en första tanke tyckas märkligt att en byggnad uppförd 1788 flyttas i början av 1800-talet.

Men vid närmare eftertanke är det ju mer logiskt att flytta en byggnad med nytt virke som står överflödig, än att flytta en gammal fallfärdig.

Nästa fråga blir varför Greve Bielke på Sturefors byggde en ny byggnad vid Kassingstorp 1788? Gården tillhörde

Sturefors från 1701. Varför flyttades halva huset 10-20 år senare och vart tog andra halvan vägen?

Andra alternativ

Skulle byggnaden istället kunna ha uppförts direkt vid Blästad med det nya virket 1788 tänker kanske du?

Det är mycket osannolikt eftersom det inte funnits anledning till att ha varken mellanväggar med dörrar eller murstock i ett magasin.

Tidigare nämnda detaljer talar alla för att det varit ett boningshus. Likaså de sägner som finns om flytten.

Byggnaden antecknas som spannmålsbod vid Blästad i ett brandförsäkringsprotokoll från 1834.

Kommer vi någonsin att få veta sanningen om magasinets historia?

Ja, frågorna är många och svaren få.

Men håll med om att det är spännande byggnad vi förvaltar. Förhoppningsvis hittar vi fler pusselbitar!

Välkommen till Sygruppen

I hembygdsföreningen finns en studiecirkel där ett antal damer träffas på måndagseftermiddagar i torpstugan Nain i hembygdsparken för att tillsammans sy, brodera och väva allehanda alster till lotterier och försäljning för föreningen. Är du intresserad av att delta är du välkommen att kontakta cirkelledare Ingerd Larsson på 013- 16 33 06 eller komma till Nain en måndag, (kl.13⁰⁰)

Välkommen

hälsar Sygruppen.

Fascinerande ödetomter – en tankeställare

Joakim Johansson

Nu börjar det bli vår i våra bygder!
Våren är perfekt för att ge sig ut på
vandringar och upptäcka bygd och
naturen.

Flera gånger har jag fått frågan om
några husgrunder nedanför Vårgård,
Hackefors.

Jag har då bemött frågan med samma
enkla svar som jag själv hörde av
Ragnar Berglund (1913-2003),
Hackefors, en gång när någon frågade
honom om grunderna; "Det är bara
efter en sommarstuga".

Därför har jag inte tänkt något mer på
dessa "enkla" grunder. Men så var jag
ute på en promenad nu i vintras.

Jag gick ner bredvid Hackefors kraft-
station för där hade jag hört att det
fanns en stig som fortsatte bort mot
det 2003 utbyggda Vårgårdsområdet.
När jag gick där längs stigen så
hade jag inte en tanke på just dessa
sommarestugor.

Men strax efter de nya villorna mötte
jag några betongfundament och som
sann historienörd så stannade jag upp
och funderade på vad de kunnat vara
till.

Då märkte jag att en lång bit av
strandkanten var stensatt. Sen vände
jag blicken uppåt mot skogsbacken.

Om du inte sett det själv så bör du
gå dit.

Man undrar vid första anblicken vad
sjutton det är. Imponerande trappor
och gjutna terrasseringar vid berget.

När man kliver närmare är det en
märklig känsla från denna öde plats
som kryper över en. Det är grunder,
terrasser och trappor som är överväxta
och täckta av mossor.

En gång en plats erövrad av människor
med sin byggkonst. Nu, en plats som
naturen återtagit.

Ganska snart förstod jag att detta
måste vara de grunder som jag dittills
bara viftat bort som "sommarestuge-
terrasser".

Efter att imponerad av storleken ha
klivit omkring bland de övervuxna
stensatta gångarna, och mossbevuxna
trapporna så begav jag mig hem för att
leta information.

Här på berget styckades så sent som
1934-35 två långsträckta tomter
precis utanför gränsen till Landeryds
församling.

Marken tillhörde Åby i Vårdsberg och
tomterna hette Åby 4⁶ och Åby 4⁷.

År 1935 bygger verkmästare Nils
Lindberg med hustrun Ingrid en
sommarestuga med namnet Åhamra på
den första tomten.

Färghandlare Harry Lindberg med hustrun Elin bygger på den andra tomten en stuga med namnet Berglid.

Jag minns nu i efterhand att när jag runt 1997 intervjuade förre hjulsbroboende Joseph Samuelsson (1919-2010) så berättade han att han 1935 var med och byggde en sommarstuga nedanför Hacke-fors.

Min farfar Georg Johansson (1904-1988) i Dockulla kom roendes med en eka som han själv byggt och sålt till de som skulle ha sommarstugorna.

Då erbjöd Georg ett jobb på hans varv vid Dockulla, och så blev det att Joseph började där.

Jag har för mig att Joseph var släkt med sommarstugeägarna på något sätt. Nu i efterhand ångrar jag att jag inte frågade mer, men då visste jag ju inte om dessa grunders omfattning.

Stora och imponerande arbeten har utförts på tomterna. Det måste ha varit betydande mycket arbete med att spränga i berget och gjuta trappor längs bergskanten.

Åtskilliga mängder av timmar nedlagda med att gjutna alla murar och terrasser.

Tomterna hänger ihop med murar och gångar och terrasser. All vass nedanför tomterna är bortgrävd och tomternas strandkant är stensatt med gjutna trappor på sidorna.

Sommarstugetomterna var säkerligen riktigt tjugiga i sin fulla prakt. Men idag, endast en kvarvarande stämning av övergivenhet och mossbeväxt betong.

När dessa sommarstugor revs är för mig okänt, kanske 1970-tal.

På 1980-talet fanns de i alla fall inte kvar har jag fått mig berättat.

Överallt i världen fascinerar vi av byggnadskonst med urgamla seder och arkeologi från antiken.

Men här har istället för bara 75 år sedan byggts imponerande tomter som haft sin glansperiod i drygt 30 år för att sedan rivas och lämna fundament och rester kvar som ett minne.

När man står i sådana här rester så känns det så kusligt nära på något mystiskt sätt, i jämförelse med gamla antika eller flerhundraåriga rester.

Man kan nästan höra skratten från barn som leker tafatt bland trapporna, de vuxnas konversationer i en grupp utemöbler på en terrass ovanför den vackra vyn med ån.

Och det är väl just det, att det är så nära, då påminns man om, att allt är förgängligt!

BWJ Bertil Wahlbom Juridik AB

Sponsrar

Landeryds Hembygdsförening
www.bwj.se

Höststädning i hembygdsparken

Lördagen 1 oktober

Välkommen att hjälpa till från åtta-
nio tiden på morgonen. Vi hjälps
åt att röja och förbereda
hembygdsparken inför
vintern. Föreningen bjuder på korv
och kaffe!

Medlemsbladet ges ut till
medlemmar i Landeryds
Hembygdsförening.
Fyra nummer per år, 600 ex. per
gång till cirka 800 medlemmar.
20 medlemmar hjälper
till att dela ut cirka 440 blad,
resterande, 160 skickas ut.

Kontaktinformation LHF

ordförande Joakim Johansson
Skogslyckegatan 56
587 27 Linköping
0709-31 55 06
ordforande@landerydhbf.se

sekreterare Leif Johansson
013-15 22 98
0703-79 56 73
sekreterare@landerydhbf.se

kassör Lennart Carlsson
013-15 92 90

v. ordf. Per-Arne Johansson
0705- 80 63 94

Medlemmar berättar

7 november kl 19.00
föreläsning och
medlemsmöte i
församlingshemmet vid
Landeryds kyrka.
samåk gärna.
Kvällens program kommer i
nästa utskick kring
1 november

All hjälp i föreningen är välkommen.

kontakta någon i styrelsen

Militära hemligheter

Joakim Johansson

I förra medlemsbladet skrev jag om de
fascinerande sommarstugegrundarna vid
Hackefors-Vårgård. Det var flera
medlemmar som hörde av sig med minnen
kring detta. Mer om detta men först lite
bakgrund.

Hackefors samhälle

Jonn O. Nilson, den store affärsmannen i
Linköping, köpte omkring 1918 gården
Hackefors nedre med kvarn och vattenrätt i
Stångån. Gårdens marker låg i nordväst och
angränsade mot Sviestad gård och Åby i
S:t Lars socken. Över dessa marker gick
också Östra Centralbanans Järnväg (ÖCJ).
Jonn O. Nilson såg potentialen med
järnvägen och vattenkraften, bra lägen nära
Linköping. Han ägde också Tråddrageri- och
Nätfabriken i Hjulsbro. Han lät under tidigt
1920-talet bygga en ny väg från Hackefors

sluss och vidare ut mot Ätvidabergsvägen, alltså den nuvarande Skonbergavägen.

Längs vägen, vid korsningen med järnvägen ville han bygga en industri och ansökte 1925 från ÖCJ styrelse om att där anlägga en ny håll- och lastplats och flytta dit Hackefors banvaktstuga. Banvaktstugan låg vid Laholm, vid gamla vägen mellan Sviestad och Hackefors sluss. Men styrelsen ville vänta till det att det verkligen blev en industri på den nya platsen.

Nilson avstyckade och sålde omkring 1925 tomter längs med bergskanten i området vid nya vägen och nya hus tillkom raskt. Ett av husen som byggdes där var "Lotterivillan". Det var Nilson själv som lät uppföra huset och lottade ut det i ett barnsjukhuslotteri 1926, därav namnet. Nuvarande Skonbergavägen 18. (se bilden på första sidan)

Så 1929 anlade han Hackefors Porslinsfabrik öster om järnvägen. Då fick hållplatsen flyttas. Han bekostade det nya hållplatsstugan och ett samhälle började växa upp under 1930-talet med affär, pensionat och andra hantverk.

Sommarstugor

Omkring 1941 hade ett 60-tal tomter styckats av i skogsbacken ovanför berget vid samhället. På de tomter som låg närmare bergskanten byggdes villor av bland annat fabriksarbetare vid porslinet. Men på den övervägande delen av dessa tomter byggdes det sommarstugor. Ägare och säljare av tomterna var S:t Kors. Vintervägen i norr var gränsen mellan Landeryd och S:t Lars.

Medlemmen Rolf Åbom ringde direkt som förra bladet kommit ut och tillförde detaljer till berättelsen. Rolfs far Algot Åbom arbetade på Malte Månsson AB och var en av de första som köpte tomt och byggde en

sommarstuga i Hackefors. Algot Åbom tog med sig sin chef Malte Månsson till Hackefors som rådgivare för att titta på tomter.

"Nu tycker jag att Åbom ska bygga sig en sommarstuga", sa Månsson.

Det var 1941 och Åbom blev den andra som byggde i området. Först att bygga en brunstuga var Rosén som hade begravningsbyrå inne i Linköping. Söder om Åboms tomt köpte IOGT fem-sex tomter. Där byggde de ett sommarhem, dansbana, teaterscen och fotbollsplan. Mot Åbom byggde "De vanföras förening" ett sommarhus. Kamrer Köhl hade en stuga och Målare Rosander en annan. På andra sidan Vintervägen där skidstugan vid Åbysäcken ligger idag betade kor som tillhörde "Nisse i Åby". Rolf Åbom byggde 1971 en villa på sin fars sommarstugetomt (Sommarvägen 3) och bodde där till 2004.

"Lindbergs"

Så var det då de omtalade sommarhusen nere vid ån som då låg i S:t Lars socken. Båda stugorna byggdes 1935. Den södra tomten mot Vårgård var Åby 4^s och hette Åhamra. Enligt boken "Sveriges Bebyggelse" med uppgifter från 1945 så bodde verkmästare Nils Lindberg med hustrun Ingrid där. På den norra tomten Åby 4⁷, Berglid bodde färghandlare Harry Lindberg med hustrun Elin.

Rolf Åbom berättade att det var mycket "hysch-hysch" om hela området. Bland annat var det militärer som hjälpte till att bygga. Rolf mindes att Nils Lindberg, som var en stor kraftig man, var militär och att hans stuga var rödmålad. Lindberg använde militärerna till att bygga allt, även tillfartsvägen. Därav förstår man de väldiga

arbeten som gjorts på tomterna. Långt senare byggdes ytterligare en liten stuga alldeles intill tomtgränsen mot Vårgård, en brun med gula detaljer. Rolf är lite osäker men möjligtvis bodde en annan Lindberg som var fönsterputsare i den stugan. Stugorna fanns kvar till 1980-talet minns Rolf och minns att Harry Lindberg hade det kvar till han blev riktigt gammal.

När jag tittar på ekonomiska kartan från 1947 så finns alla tre byggnader utritade.

En annan som minns stugorna är medlemmen Jan-Åke Andersson som växte upp i Hackefors under 50-60 talet. Hans far Bertil Andersson drev såg & hyvleri vid Grarlund (Skonbergavägen 6) från 1947. Jan-Åke skriver så här:

"Lindbergs", som var det namn platsen gick under, var nog Hackefors hemligaste ställe. Ut mot tillfartsvägen var det två stora och höga grindstolpar med en lika hög dubbelgrind med hänglås. En av stugorna var placerad alldeles i tomtgränsen ut mot tillfartsvägen ca 30m norr om grinden. Detta var som sagt ett stängt och hemligt område för oss ungar. Min morfar jobbade där som någon sorts gårdskarlar under ett par somrar på 50-talet och det blev för mig ett slags "sesam öppna dig" eftersom jag då kunde gå dit och träffa honom där. Det var också första gången som jag kunde se dessa terrasser och trappor och jag kanske t.o.m var en av de få i samhället som fick se detta för jag tror i alla fall att familjen Lindberg var anonym för alla i Hackefors. En av Lindbergarna hade jag dock kontakt med i slutet av 50-talet. Jag sålde stockholmstidningen på söndagsförmiddagarna och bl.a till den "Lindbergare" som då hade stugan på tomtgränsen. Han

kan väl möjligen ha varit son till den som byggde området. Han var militär och åkte vespa och undrade vad jag skulle göra med alla pengar jag tjänade på tidningsförsäljningen, jag svarade att jag sparade till en "moppe". Han ökade då på stående fot dricksen till 1 kr, men att han då var delägare i min moppe och vill därför kunna låna den om hans vespa strejkade.

Medlemmen Olle Ohlsson som vuxit upp på stationen i Hackefors, där hans far Erik Ohlsson var stationsföreståndare 1940-64, minns också stugorna. Olle hade också gått med Stockholmstidningen till Lindbergs på söndagarna. Han mindes att det låg en mindre stuga där militären bodde, något längre ut mot branten låg en något större stuga där färghandlare Lindberg bodde. Han drev Wibergs färghandel på Storgatan.

Det är det här som jag tycker är så roligt! Många minnen och uppgifter har kommit till och det är alltid spännande att få mer utbroderade minnen kring platser och personer. Tack ska ni ha! Och har Du mer minnen om vad som helst så tveka inte att skriva till mig eller ringa.

Förra kryssets vinnare:

1:a pris: *Siv Andersson*,
en Trisslott

2:a pris: *Inger Edlund*,
en lott för 20:-

3:e pris: *Gun Persson*,
en Tian-lott

Grattis till er!

Tack för alla inskickade svar.

Anna Sofia Lantz Björkman Knapp
av Joakim Johansson

I släkt- och hembygdsforskning finner man alltid fängslande levnadsöden. En person som fångade min uppmärksamhet i hembygdsforskningen var Anna Sofia Lantz som levde ett mestadels miserabelt liv med fattigdom, men som trots hårda motgångar ändå lyckades att börja om flera gånger och att driva krogrörelse. Allt detta i en ytterst fattig tid i Sveriges historia, i slutet av 1800-talet.

Föddes i Kisa

Det började i Kisa. Huvudpersonens föräldrar var livgrenadjären Erland Fredrik Lantz och Anna Eleonora Bäckström, båda födda i Kisa år 1800 respektive år 1798. De bodde i Brunnstugan som var Livgrenadjärort nr 39 under Tjusebo gård i Kisa. Erland hade varit soldat där sedan 22 års ålder, då han även gifte sig med den två år äldre Eleonora. De fick fem söner varav ett par tvillingar och därefter en dotter.

År 1834 var det dags för nedkomst igen. Den 9 mars föddes ytterligare en dotter och hon döptes den 16 mars, inte till Anna Sofia utan, till Lena Sofia Erlandsdotter. Därefter födde mor Eleonora ytterligare tre söner och en dotter, totalt 11 barn under 20 års tid och alla överlevde, vilket var ovanligt för den tiden.

Piga i Gammalkil och Nykil

Dottern Lena Sofia flyttade hemifrån år 1850 när hon var 16 år. Hon skrevs in i Gammalkil den 19 november som Lena Sofia Lantz och hade då fått tjänst som piga hos Jacob Andersson i Sandstugan under Drättinge Rusthåll.

Hon flyttade ett år senare till Nykil som piga i livgrenadjärort nr 120 under Uttersbo. Det var hennes näst äldste bror Anders Fredrik som bodde där och hade blivit soldat 1848 med namnet Udd.

Lena Sofia flyttade 1853 till Dvärstad Storgård och samma år vidare till Stora Kolaryd, båda i Nykil. Där födde hon, snart 22 år gammal, en oäkta dotter Christina den 16 februari 1856. Ingen fader antecknades i födelseboken. Samma år skrevs hon för första gången "på socknen" med sin nyfödda dotter. Det betydde att hon levde utan stadig hemvist, flyttade runt dag för dag, och antecknades då av prästen "på socknen". Så levde hon i strax över ett och ett halvt år.

Bildar familj

Den 22 januari 1858 tog hon ut lysning med drängen Nils Johan Andersson i Sörbo. Han var ett år äldre än Lena Sofia och född i Skeda samma dag som sin nya hustrus dotter. Den 1 april gifte de sig och bodde i Sörbo en kort stund innan de flyttade till den lilla stugan Qvarntorpet under Uttersbo, granne med hennes bror soldaten Udd. Det nyäktade paret fick den 16 augusti 1859 sonen Anders Johan, innan de på hösten flyttade över åkrarna västerut till Åserum där Nils Johan fick arbete som dräng.

I Nykils husförhållslängd 1861-67 skrevs vår huvudperson som Helena Sofia Lantz. Den lilla familjen bodde vid Åserum i fyra år och ytterligare en son och en dotter

tillkom. Det var Frans August den 9 mars 1862 och Anna Charlotta den 20 oktober 1863.

På hösten 1863 flyttade familjen till Rangelstorp under Vigelsbo där de bodde i tillhus, alltså inneboende hos torparen Johan Andersson.

Änka

Den 2 mars 1864 dog maken Nils Johan endast 31 år gammal, ej antecknat av vad. En stor förlust för Lena Sofia som då stod ensam med fyra barn, men tyvärr var detta inte den sista tragedin i hennes kommande liv. Den 2 december skrevs familjen "på socknen", men hamnade före årsskiftet i Gatekulla Kammare. Där skrevs Lena Sofia som "socknehjon". Där bodde de till den 20 september 1866. Då flyttade Lena Sofia till Landeryd. Utan barnen!

Hon hade tagit ut lysning med änklungen sedan nio år Karl Gustaf Jonsson som var statdräng på Sviestad i Landeryd. Hennes egna fyra barn mellan 3 och 10 år lämnade hon och de skrevs i husförhörlängden på sidan för *"Fosterbarn på socknen hvilkas föräldrar äro döde eller afflyttade"*.

Varför hon valde att göra så här finns ingen förklaring till. Vi kan bara spekulera i hur den tidens fattigdom tärde på de mänskliga värdena. Barnen placerades ganska snart ut till fosterhem, de två yngsta till Stensäter i Skeda och de två äldsta på varsitt håll inom Nykil.

Andra giftet i Sviestad

I Sviestad hade den nye maken, 50-årige Karl Gustaf, redan sju barn som han blivit ensam med när första hustrun dog 1857. Nu gifte han sig den 18 december 1866 med 33-åriga Lena Sofia och snart blev det två nya barn. Adolf Fredrik

den 18 mars 1867 och Knut Wilhelm den 4 oktober 1870. Karl Gustaf tog sig därefter ett nytt namn, Björkman. Hans barn ur förra äktenskapet var alla utflyttade efter 1872 och den nya familjen Björkman utökades den 20 oktober 1874 med dottern Klara Matilda. De bodde länge vid Sviestad, i hela tio år. Det var säkerligen extremt fattigt som statare och från den 3 november 1876 noterades familjen "på socknen". Återigen levde Lena Sofia utan stadig hemvist. I fyra år, skulle de komma att leva så. 1878 endast 3 ½ år gammal dog dottern "på socknen".

Den 25 november 1880 flyttade den sargade familjen in i fattighuset vid Lund.

Då bytte Lena Sofia plötsligt namn till Anna Sofia. Om det beror på att prästen skrev fel eller att hon själv ville ändra eller något annat, det får vi aldrig veta. Väl inflyttade i fattighuset blev hon änka, för andra gången. Det gick bara ett par veckor tills Karl Gustaf Björkman dog den 12 december av magkräfta.

Tredje gången gillt

Anna Sofia Lantz Björkman bodde kvar i fattighuset, först med båda söner, sedan bara den yngsta. Den äldsta sonen flyttade till Linköping 1882. På hösten 1884 flyttade mor och son ett par hundra meter till backstugan Berglund under Trädgårdstorp. Hon skrevs som "hushållerska", men var sannolikt inte det i den lilla backstugan, utan möjligtvis på gården Trädgårdstorp. I en av grannstugorna, Kungshagen under Åhagen, bodde skomakaren Anders Frans Knapp. Han var ett år äldre än Anna Sofia och han hade blivit änklung 1884 med sju barn.

År 1886 den 23 maj gifte sig Anna Sofia för tredje gången, 52 år gammal, med Knapp. Sonen Knut följde med i flytten men flyttade samma år till Vist. I sex år hann det äkta paret leva tillsammans innan Knapp dog den 28 juni 1892 i lungdot. Då bodde endast hans yngste son kvar hemma, men flyttade då 15 år gammal till Sörby Mellängård som dräng.

"Nykro"

Änkan Anna Sofia Lantz Björkman Knapp flyttade samma år till backstugan Nybygget vid Nedre Ullstämman. Samtidigt kom den 22 årige sonen Knut från backstugan Sundet vid Bogestad som utlärd skomakare och bodde med sin mor. De bodde först inneboende hos änkan Hultgren, men efter att hon dog 1895 så bodde de ensamma. Backstugan Nybygget kallades i folkmun för "Svängen" eller "Svängom" för före 1930-talet så svängde Vistvägen runt huset. Det fanns ett stort hållstall vid stugan där djurägare som kom söderifrån med sina djur kunde övernatta. Men stugan kallades även för "Nykro" eller "Kroa" för det berättas att kring sekelskiftet 1900 drevs där en vägkrog och det var ingen mindre än Anna Sofia Lantz Björkman Knapp med sonen Knut som drev den, i nio års tid. Knut hade myndigheternas tillstånd att lagerhålla och försälja eldfarliga oljor, d.v.s. fotogen. Mer vet vi tyvärr inte om verksamheten.

Den 12 december 1901 flyttade Knut Björkman in hos familjen Rosenblad i stugan Fredrikslund en bit bort och gifte sig där så småningom med dottern i familjen, Alma Charlotta. De bodde kvar till sin död, Alma 1956 och Knut

1959.

Änkan, den 67 åriga krogidkaren Anna Sofia, hon flyttade också den 12 december 1901, till fattighuset vid Landeryds kyrka. Där skrevs hon som "understödsdagare" och där levde hon sina sista tio år innan hon somnade in för gott, av "ålders-afstyning och åderförkalkning", åldersavstyning och åderförkalkning. Noterades som "understödsdagare i fattighuset" tio dagar efter sin 77-årsdag, den 19 mars 1911. Då hade hon avverkat tre äkta män, ett oäkta barn, sex äkta barn, 14 styvbarn och till största delen av sitt liv upplevt fattigdomens Sverige.

Källor:

- Plöja, Smatten, Väla och de andra torpen i Landeryd 1990. Landeryds hembygdsförening.
- Kyrkböcker för Kisa, Gammalkil, Nykil och Landeryd.
- Häradsekonomiska kartor.

Kontaktinformation

Styrelsen:

ordf. Joakim 0709-31 55 06
sekr. Leif 0703-79 56 73
kassör Lennart 013- 15 92 90
Gårdskarlar:
S-O Ericson 0706-669071

Mailkontakt:

ordforande@landerydhibf.se
sekreterare@landerydhibf.se